

Nemzeti Kulturális Alap Igazgatósága

IMM Ikt.sz.: IMM/44/42-1/2024

Iparművészet Kollégiuma

1085 Budapest, Gyulai Pál utca 13.

MNM KK Iparművészeti Múzeum Kerámia- és Üveggyűjteményének
SZAKMAI BESZÁMOLÓJA

a Nemzeti Kulturális Alap 2023. évi,

A Múzeumok Kollégiuma által műtárgyak szerzeményezésére kiírt

pályázatán (altéma kódszáma: 209110/16) elnyert támogatásból megvásárolt műtárgyra
vonatkozóan

A Múzeumok Kollégiuma által műtárgyak szerzeményezésére kiírt

pályázatán (altéma kódszáma: 209110/16) elnyert támogatásból intézményünk 200.000
(azaz kétszázezer) forintot az alábbi műtárgy megvásárlására fordított:

Díszkorsó

Giergl Henrik üvegműhelye, Budapest

1895 körül

Fúvott, melegen formált többretegű üveg színtelen fülekkel. Felülete savval mattított.
Színes zománcfestésű, arannyal kontúrozott díszítménnyel.

Jelzett. Alján zománcfestéssel festve egymásba fonódó G és H betűk, Giergl Henrik
budapesti üvegműhelyének jelzése.

Mag.: 31 cm, Talpátm.: 7 cm, Szájátm.: 4,2 cm

Leltári száma: 2024.24.1.

Kerek talpról induló, felfelé bővülő, vállrészen befűződő forma, baluszteres nyak-
résszel, kihajló szájnylással. A baluszteres nyak alsó gömbtagjáról három bütykös fül
indul és a díszedény vállrészéhez illeszkedik. Az ívelt fülnek ez a kialakítása a
népművészetben az aratókorsók csecses fülét idézi, ahol a cserépedényt megdöntve az

üreges fülön lévő nyíláson keresztül keskeny sugárban lehetett csorgatni a szomjoltó vizet. A megvásárolt Giergl díszkorsón a fül nem üreges, így elsősorban dekoratív funkciót tölt be.

Az edénytest anyaga opak fehér színű csontüveg, vállrészén sárgás színátmenettel borostyánszín üvegréteg látható a nyaktagon. Füleinek anyaga urán-oxid tartalmú (UV-fényre reagáló) színtelen üveg. Felületén arannyal kontúrozott zománcfestett – keleties-magyaros motívumokból: gránátalmákból, tulipánokból és miribóta-levelekből komponált – polikróm díszítmény látható.

Az Iparművészeti Múzeum alapításától kezdve gyűjti a hazai és nemzetközi iparművészet kiemelkedő színvonalú, kvalitásos tárgyi emlékeit. A jelentős hazai alkotók, műhelyek és gyárak működéséről igyekszik minél átfogóbb képet nyújtani.

Giergl Henrik (1827-1871) üvegesmester édesapja, Ignaz (1800-1865) műhelyében kezdte meg tanulmányait. Vándorévei alatt Itáliában, Porosz- és Bajorországban, Franciaországban és Belgiumban is megfordult, Bécsben a J. & L. Lobmeyr cégnél mélyítette tovább ismereteit. A mesterlevelét 1851-ben szerezte meg. 1865-ben apja halálakor átvette az 1820-ban alapított családi üvegműhely vezetését. Az 1871-ben bekövetkezett haláláig gyümölcsöző, sikeres vállalkozássá fejlesztette. Halála után a cég vezetését legidősebb fia, a szintén üvegműves Ernő (1860-1899) vette át.¹

Az Iparművészeti Múzeum gyűjteményében található közeli párhuzamok segítségével a tárgy készítési ideje 1895 körüli évekre tehető.

A Giergl Henrik cég egy reprezentatív kollekciót ajándékozott az Iparművészeti Múzeumnak, mely méltó módon bemutatta azt a magas művészi és készítéstechnikai színvonalat, melyet a Giergl cég képviselt a hazai üvegművészetben a millenniumi érában. A Giergl Henrik üvegműhely termékei sikeresen szerepeltek az 1896. május 2. és október 31. között megrendezésre került Ezredéves Országos Kiállításon.

E tárgyak sorába illeszkedik a megvásárolt műtárgy.

Köszönetet mondunk, amiért a pályázat útján intézményünk lehetőséget kapott arra, hogy gyűjteményünket gyarapíthassuk egy a hazai ipartörténet és üvegművészet szempontjából is fontos darabbal!

¹ Varga Vera: Mesterség és művészet – Giergl Henrik és műhelye. – In: Művészgenerációk. A Györgyi-Giergl család három évszázada. – Budapest Történeti Múzeum, Budapest, 2007. p.82.

A műtárgy elérhető a honlapunkon található Gyűjteményi Adatbázisunkban:

<https://gyujtemeny.imm.hu/gyujtemeny/diszkorso/85502?f=3H5htigFhISnjr4z6pcjsclZ4zIXIUl35ArUElM5TA6u6HxoC7xdx8Goh7H7C3xdx7Nb27Pay7Pax8Y&n=0>

<https://gyujtemeny.imm.hu/kereses?s=1&q=2024.24.>

Melléklet: 3 db fotó a műtárgyról

Kálosi Ildikó

Összeállította:

Kálosi Ildikó

művészettörténész, főmuzeológus

MNM KK Iparművészeti Múzeum

Kerámia- és Üveggyűjtemény

Budapest, 2024. október 10.

NEMZETI KULTURÁLIS ALAP
MÚZEUMOK KOLLÉGIUMA
H-1085 Budapest
Gyulai Pál u. 13.

S Z A K M A I B E S Z Á M O L Ó

**A Nemzeti Kulturális Alap Múzeumok Kollégiuma által történeti műtárgyak
szerzeményezésére kiírt pályázatán (altéma kódszáma: 209110/16) elnyert támogatásból
az MNMKG Iparművészeti Múzeum Ötvösgyűjteménye számára megvásárolt műtárgyakról**

A NKA Múzeumok Kollégiuma 2023. évi, múzeumi műtárgyak szerzeményezése céljából közzétett felhívására az Iparművészeti Múzeum beadott pályázata **1.480.000,- Ft (azaz egymillió négyszáznyolcvanezer Forint)** vissza nem térítendő támogatást nyert.

Az NKA által megítélt fenti teljes összegből az Ötvösgyűjtemény 1.280.000,- Ft értékben vásárolhatott. A támogatás révén két, a közelmúltban elhunyt jeles magyar ötvösművész, Bicsár Vendel (1947-2023) és Nagy József (1931-2022) hagyatékából válogatott műtárgyakkal sikerült gyarapodnunk.

I.

Bicsár Vendel ötvös-és üvegművész (1947-2023)

Bicsár Vendel 1975-ben, Engelsz József tanszékvezetése (1969-1987) idején volt hallgatója az Iparművészeti Főiskola ötvös tanszékének. Gyakran kombinálta a fémet az üveggel, 1992 óta kísérletezett ezzel az anyaggal. Üvegművészként is ismertté vált a neve, tagja volt a Magyar Üvegművészeti, valamint az Ötvösművészek Társaságának is. A hársfavirág motívuma évekig foglalkoztatta, festményeket és többféle méretű, anyagú (réz, vas, üveg) kompozíciót készített a felhasználásával. Egyik legismertebb változat ez a sárgaréző-üveg plasztika, melyhez hasonlót – tiszta fémből – közgyűjteményként csak a kaposvári Rippl-Rónai Múzeum őriz. Az Iparművészeti Múzeum gyűjteményében ezidáig nem volt a művésztől alkotás.

1-2.

„Hársfavirág” I-II. – plasztika, 2 db

Sárgaréző, lemezből kivágott, forrasztott; üveg, 80 x 40 x kb. 40 cm
2 x 400.000,-, össz. 800.000,-Ft

II.

Nagy József ötvösművész (1931-2022)

Nagy József ötvösművész alkotói és pedagógiai munkája révén is a 20. század magyar ötvösművészetének fontos alakja. Az Iparművészeti Főiskola (1971-től Egyetem) Ötvös Tanszakának hőskorában, Borsos Miklós tanszékvezető (1960-ig) mellett volt tanársegéd. Az ötvösműhely vezetőjeként olyan művészek fiatal mestere volt, mint Koleszár Arany, Máté János, Majoros Árpád vagy Muharos Lajos. Hatásához képest aránytalanul kevés, mindössze négy munkáját őrizte a múzeum. Mindegyik az 1960-as évek első felében született, így igen rövid alkotói korszakot képviseltek. A most megvásárolt – a pályázatban benyújtottakkal megegyező értékű - munkák mind műfajuk, mind anyaguk változatossága révén lehetőséget nyújtanak az életmű alaposabb, szélesebb körű bemutatására. Reprezentálják az ötvösművész vonzódását az archaikus, bronzkori kultúra, a görög vázafestmények témái és formavilága iránt, amelyre a korszak is – hiszen a nemesfémek megmunkálását törvényben hosszú évtizedekre állami monopóliummá tették, - szinte predesztinálta az ötvösöket. A megvásárolt anyagban megtalálható Nagy József egyetlen szignált alkotása is.

3.

Lovag-bronzöntvény, 1 db (1968)

Galvanizált/patinázott bronz, öntött – 200.000,-Ft

(NJ-monogrammal jelzett)

4.

Ádám – Éva váza (díszurna), 1 db

árgarézt, patinázott, kalapált, öntött – 80.000,-Ft

5.

Díszdoboz (fedeles ládika) harcos párral, 1 db, (2003)

Bronz patinázott, öntött – 80.000,-Ft

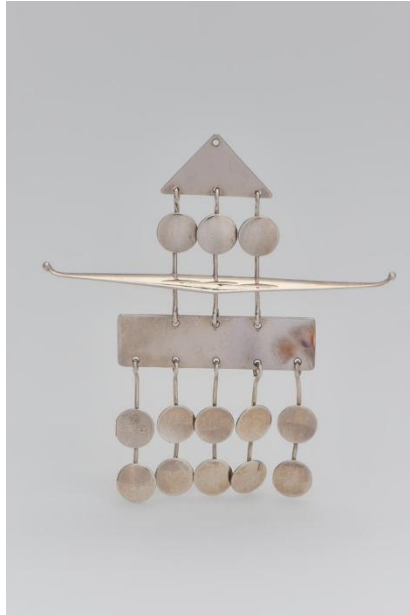

6–7–8–9–10.

Ékszerek, 5 db (1969-1970)

Hajó-nyakék fülbevalóval, csónakos kitűző, domború kitűző, mellű.

Krómozott sárgaréz, üveg – össz. 120.000,-Ft

Bicsár Vendel és Nagy József ötvösművészek válogatott fémmunkáinak megvásárlása révén hiánypótló alkotásokkal gyarapodott az Iparművészeti Múzeum.

A műtárgyakat 2024.22.1 és 2024.23.1. valamint 2023. 52.1-59.1. számok alatt múzeumi leltárba vettük, és azok fölkerültek a múzeum online adatbázisába, ld.: <https://gyujtemeny.imm.hu/>

A pályázat szakmai beszámolója ugyancsak hozzáférhető a múzeum honlapján, az alábbi elérési útvonalon: www.imm.hu/palyazatibeszamolok

Ezúton is köszönjük a Nemzeti Kulturális Alap Múzeumok Kollégiumának az Iparművészeti Múzeum Ötvösgyűjteményét a közelmúlt két jeles ötvöse alkotásaival gazdagító vásárláshoz nyújtott szíves támogatását.

Budapest, 2024. március 27.

Dr. Pandur Ildikó
Főosztályvezető, főmuzeológus
MNMKK Iparművészeti Múzeum
Ötvös Főosztály